

ACTIVITAT 18 : TALLER PERFORMATIU DE GÈNERE¹

A) PROFESSORAT:

1. OBJECTIU GENERAL

- Indagar sobre la performativitat del gènere

2. OBJECTIU ESPECÍFIC:

a) Emocional

- Sentir i fer i no només pensar en torn als rols de gènere i la construcció social del gènere.

b) Experiencial

- Contactar amb el cos i representar un rol de gènere diferent de l'assignat socialment.
- Reflexionar amb paraules i també a través del descobriment i les sensacions que experimenta el nostre cos al representar un altre rol de gènere.
- Mostrar públicament la *performance*, sortir a l'espai públic i experimentar la reacció que aquesta provoca en els altres i en nosaltres.

c) Cognitiu

- Reflexionar i aprendre conceptes com "performativitat de gènere", "construcció social de gènere", "essencialisme"

-MATERIAL.

Aula sense cadires, roba, maquillatge, benes, pròtesis (condons i cotó), càmera de vídeo

3. DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT.

- És important tenir durant tot el taller una actitud de respecte i de relax. Es pot començar per una petita meditació de 10 o 15 minuts.

¹ Aquesta activitat és una adaptació dels tallers de Diane Torr "Drag King per un dia". És adequat realitzar aquesta activitat quan ja es porti un rodatge i s'hagi reflexionat en torn al gènere. Seria convenient realitzar-la després de la activitat "Despertar-se un matí sent del altre sexe". Aquest taller es pot fer, adaptant-se, a totes les edats, encara que és més convenient i ric realitzar-ho en les últims cicles educatius.

- Seguidament iniciarem una sessió de treball corporal. En primer lloc, en parelles de dos, l'alumnat anirà relaxant el cos. Un/a a l'altre anirà fent massatges i relaxant els múscles i diferents parts del cos. Aquesta part pot durar uns 10-15 minuts. Mentre l'alumnat es fan massatges poden parlar de com se senten. Un/a dels/de les alumnes pot encarregar-se d'enregistrar en vídeo les reaccions de l'alumnat i totes les fases del taller.
- El/la professor/a explicarà l'objectiu i fases del taller. Un cop relaxats començarà el procés de representació d'un rol de gènere diferent del socialment assignat. En primer lloc l'alumnat caminarà per la sala representant gests i maneres de moure's per l'espai que tenen identificat amb el rol de gènere que han de representar. Aquest exercici pot durar uns 15 minuts on l'alumnat explicarà les sensacions i reflexions que està tenint.
- S'inicia la sessió de maquillatge. L'alumnat es maquillarà per tal d'apropar-se a la representació de gènere que ha d'interpretar. Les noies amb pegament d'actor s'enganxaran pels (natural o artificial) que simularan bigotis, barbes o perilles. Es recolliran el cabell i l'amagaran sota gorres o barrets. Els nois es maquillaran i es posaran perruques o mocadors. La persona encarregada de filmar en vídeo anirà recollint les sensacions i impressions que estan tenint en aquesta primera transformació.
- Seguidament amb robes i pròtesis finalitzarà la transformació. Les noies amagaran amb benes els seus pits. Amb condons plens de cotó les noies es construiran un penis i els nois ompliran de roba o cotó uns sostenidors que simularan uns pits. És important recollir com s'estan sentint en aquesta fase de la representació. El procés finalitzarà posant-se la roba que els identificarà amb l'altre rol de gènere.
- Un cop finalitzat el procés és important fer una reflexió i explorar quins sentiments provoca el trastocar certs aspectes de la nostra configuració de gènere. Aquesta reflexió es pot fer en rotllana invitant a l'alumnat que expressi allò que li està passant o està sentint.
- Aquesta fase s'ha de pactar prèviament amb el grup que fa l'experiència. Es tracta de sortir de l'espai de l'aula i experimentar la reacció que provoca en nosaltres i en els altres representar la *performance* en l'espai públic. Podem sortir i experimentar en els diferents espais del

centre educatiu (aules, pati, menjadors, etc.). També es pot sortir a l'exterior del centre i passejar pels carrers, anar als mercats o moure's per l'espai públic (autobús, metro, etc.) i experimentar sensacions, pors, desitjos, desafiaments,...

- Tornarem a l'espai de l'aula i adoptarem de nou la nostra identitat de gènere socialment assignada. El taller finalitzarà amb una reflexió individual i col·lectiva sobre l'experiència.
- Uns dies o una setmana després, el/la professor/a pot convocar una altra reunió on veure el vídeo del taller i reflexionar en torn a l'experiència.

4. ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT.

- Encara que no és necessari, el/la professor/a pot preparar material teòric sobre la construcció social del gènere i la performativitat (teoria queer).
- És important mantenir en tot moment una actitud de respecte i serietat. El taller és molt divertit i hi haurà moments per al riure. El riure és una expressió de les emocions, del que s'està sentit i el podem canalitzar cap a la reflexió.
- L'alumnat ha d'estar informat i ha d'acceptar participar en aquesta representació.
- El professorat ha d'estar preparat per gestionar les situacions que puguin sortir (pors, inseguretats, plors, rebuig, ...)
- El/la professor/a pot ser un membre actiu i fer la seva pròpia representació dels rols de gènere diferent dels socialment assignats.
- És important que en les reflexions tot l'alumnat pugui expressar el que està sentint en cada moment.
- No es tracta de fer una caricatura dels rols de gènere que representem. No cal exagerar les característiques físiques masculines o femenines, ni adoptar personatges estereotipats. S'ha d'intentar ser el més fidel possible a la representació del rol de gènere adscrita al nostre grup. És a dir, les noies intentaran assemblar-se el més possible a com són (vesteixen i es comporten) els nois del centre escolar, barri, familiars o amics. Els nois faran el mateix.

- Es pot involucrar a les famílies en el taller i demanar que ens ajudin a aconseguir la roba i complements que ens servirà per la representació dels rols de gènere.
- A l'exterior, ja sigui al centre o al carrer, ha de prevaldre la seguretat per sobre de tot. No hem de posar en risc, en cap moment, al grup. Si rebem comentaris de rebuig o burles no hem de fer-los cas. Ens serviran per a la nostra reflexió individual i col·lectiva.
- S'ha de donar l'oportunitat, després del taller, a que, individualment, l'alumnat pugui parlar amb nosaltres i manifestar-nos qualsevol sensació que tingui després de realitzar l'experiència.

5. AVALUACIÓ

Una de les maneres és que cada alumne/a, de forma individual, faci un *diari de l'activitat*, tot expressant la seva experiència, no només explicant el que s'ha fet, sinó de forma vivencial: quines idees l'han impactat més, de quines coses s'ha fet més conscient ara que abans, i quines actituds o valors pensa que canviarà després de l'activitat.

D'aquesta manera, el professorat, en llegir els diaris, podrà avaluar si s'han assolit els objectius.

B) ALUMNAT:

1. INDICACIONS PER A L'ALUMNAT.

- Aquest taller ens ajudarà a explorar i a sentir quan representem un rol de gènere diferent del socialment assignat. Pot ser un taller divertit on ens ho passem bé disfressant-nos i interpretant els rols que habitualment no fem; però l'objectiu és que reflexionem sobre el que sentim i la reacció que provoquem en l'altre quan estem interpretant aquests rols. És important que tinguem en tot moment una actitud de respecte pel que fem i el que fan els nostres companys i companyes.
- No hem de representar una caricatura de les característiques masculines i femenines. Es tracta de ser el més natural possible en la nostra representació
- En els moments de reflexió, hem de tenir una actitud d'escolta, sense jutjar, simplement escoltant el que diuen els altres. Quan ens toqui parlar a nosaltres ho farem des del que estem sentint, com ens trobem, quines són les nostres emocions, ...
- Quan sortim a l'exterior no reaccionarem davant de provocacions o burles. Mantindrem una actitud tranquil·la i reflexionarem com ens sentim davant d'això.
- En finalitzar l'exercici, a casa, tranquil·lament, escriviu les vostres impressions, sentiments, neguits, sensacions. Tot allò que us ha suggerit l'experiència. Ara ja sabeu com pot sentir-se i viure l'altre sexe. Penseu si això ha canviat alguna cosa en vosaltres.
- Si tenim la necessitat, el/la professor/a estarà a la nostra disposició per aclarir dubtes o exposar individualment tot allò que sentim després de l'experiència.

2. ESQUEMA DEL DIARI DE CLASSE.

Al final de l'activitat, has d'escriure en un full la teva experiència, de manera individual, no tant explicant el que s'ha fet, sinó de forma vivencial i personal: quines idees o activitats t'han impactat més, de quines coses t'has fet més conscient ara que abans, i quines actituds o valors penses canviar a partir d'ara, després de l'activitat.